

Čo je to sloboda? Aké sú jej podoby, aké hranice? Divadelná Nitra pozýva hľadať odpovede prostredníctvom umenia

30. výročie pádu totalitného režimu je príležitosťou osláviť vybojovanú slobodu, no zároveň sa zamyslieť nad tým, aké podoby má v súčasnom svete. Medzinárodný festival Divadelná Nitra počas svojho 28. ročníka (27. 9. – 2. 10. 2019) ponúkne priestor na živú debatu o slobode, neslobode a krehkej hranici medzi nimi.

Sloboda myslenia, názoru, pohybu, tvorby či komunikácie. Sloboda jednotlivca i spoločnosti. Najvyhranenejší festival scénického umenia na Slovensku pokračuje vo svojej tradícii upozorňovať na páľčivé spoločensko-politické témy. Tohtoročný fokus na [podoby slobody / faces of freedom](#) sa premietne nielen do kolekcie pozoruhodných divadelných projektov zo zahraničia a z domácej produkcie, ale aj do bohatého sprievodného programu.

„Už 30 rokov žijeme v slobodnej spoločnosti, no mnohí z nás si dostatočne neuvedomujú význam slobody, jej hodnotu či hranice. Najmä generácie mladých ľudí, ktoré nezažili časy neslobody, považujú slobodu za samozrejmu výbavu individuálneho a spoločenského života. Významné výročie Novembra '89, zlomového bodu v dejinách strednej a východnej Európy, je príležitosťou pripomenúť si podoby slobody a uvedomiť si jej cenu,“ upozorňuje riaditeľka festivalu Darina Kárová. Poukazuje však aj na to, že zápas o slobodu prebieha neustále, a preto má stále zmysel o tom rozprávať. *„Skúsame na vlastnej koži, čo znamená slobodne cestovať, podnikáť, publikovať, protestovať. Ale aj neslobodne vyjadriť svoj názor proti vrchnosti, zadlžiť sa na celý život, vychovávať svoje deti do neistej budúcnosti tejto Zeme. Sme zaplavení prejavmi slobody prejavu – až po fake news a hoaxy. Narážame na sebavedomé predstavy iných o vlastnej slobode a zisťujeme, že sloboda jedného môže znamenať obmedzovanie práv toho druhého – hranica je krehká.“*

O tom, aké sú podoby slobody v čase i v priestore, bude hovoriť dvanásť inscenácií rešpektovaných súborov z Českej republiky, Ruska, Nemecka, Poľska, Maďarska a, samozrejme, zo Slovenska. *„Sme konfrontovaní s dôkazmi porušovania slobôd u nás i v okolitých štátoch alebo hocikde na svete, čím sa testuje náš prah citlivosti voči slobode a v konečnom dôsledku rastie vedomie, že slobodu je potrebné neustále ochraňovať,“* dodáva Darina Kárová.

Boj o slobodu od antiky podnes

Otázku morálky a jej nesmrteľnosti nastolí hned' niekoľko inscenácií, ktorých predlohy siahajú do minulosti. Festival otvorí v piatok 27. septembra operný hit Národného divadla v Prahe [Sternenhoch](#). Expresívne dielo jedinečného českého autora a filozofa Ladislava Klímu, súputníka Franza Kafku, rozpráva o pokleslom kniežati Sternenhochovi. Ten sa z trucu ožení so ženou nízkeho pôvodu netušiac, že je to čarodejnica. Kombinácia vysokého umenia s nízkym, filozofie s brakovou literatúrou, hororu s groteskou sľubuje pútavý zážitok. Strhujúce dielo, ktoré do opery pretavil skladateľ Ivan Acher, navyše ponúka zaujímavý jazykový rozmer v podobe esperanta. „*Je to superzážitok! Znie to ako pri rockovom koncerte, spieva sa esperantom na spevné vokály. Opera je správne uletená – výtvarne, režijne aj choreograficky. Veľká chvíľa Opery Národného divadla,*“ chválili Divadelné noviny dielo, ktoré dostalo aj Cenu divadelnej kritiky za rok 2018 v kategórii Hudba a Ivan Acher sa stal absolútnym víťazom v počte nominácií. Opera Národného divadla Praha bude na Divadelnej Nitre po prvý raz.

Konflikt absolutizmu a anarchie, liberalizmu a autokracie. „*Kto by povedal, že medzi najaktuálnejšie divadelné spracovania morálnej krízy dnešnej spoločnosti bude patriť práve interpretácia antickej predlohy,*“ hovorí kurátorka slovenského programu Júlia Rázusová. V novej inscenácii Slovenského národného divadla [Bakchantky](#) režiséra Rastislava Balleka, pôsobivej tragédii súčasného človeka uväzneného v morálnych extrémoch, exceluje mladá generácia hercov SND Milan Ondřík, Dominika Kavaschová a Daniel Fischer.

Nesie Biblia aj dnes aktívny návod na morálny život? Je zdrojom duchovnej útechy alebo historickým dokumentom vyvolávajúcim polemiky? Pýta sa Divadlo Aréna vo svojom dramaturgicky odvážnom experimente v réžii Rastislava Balleka s prostým názvom [Biblia](#). V ňom bude javisko patriť len hercovi Jurajovi Kukurovi, Biblii a skladbám Bacha, Haydna, Mozarta a iných veľikánov v podaní Slovenskej filharmónie.

Nesloboda politického systému okolo nás

Obyčajný človek sa zrazu ocitne na výsluchu. Ani on, ani samotní policajti však zjavne nevedia, prečo vlastne. No sú milí a snažia sa mu – človeku unavenému životom – ukázať zmysel existencie na tomto svete. Komédia [Človek z Podolska](#), posledné dielo režiséra Michaila Ugarova, ktorý vlani nečakane zomrel, srší prvkami absurdného humoru, no v hlbšej vrstve sa v nej zrkadlia problémy s nadobudnutou slobodou postsovietskeho teritória a občianska neistota v krajine, kde sa zákony a ich výklad môžu kedykoľvek meniť. Teatr.doc, ktorý má v domácom Rusku postavenie disidentského divadla, už na Divadelnej Nitre v minulosti vystúpil s inscenáciami **Kyslík**, **Dvaja v tvojom dome** a naposledy v koprodukcii **Vjatlag**, ktorá oživila zápisky muža väzneného v gulagu.

Mašinéria šliapajúca po človeku je odkazom aj kultového diela [Hlava XXII](#), ktoré sa na slovenské divadelné dosky vrátilo po 30 rokoch. Divadlo Andreja Bagara v Nitre ako druhé divadlo na Slovensku uviedlo Hellerovu autorskú dramaturgiu slávneho románu, ktorý upozorňuje na to, akým fatálnym spôsobom ohrozuje byrokratický systém slobodu jednotlivca. Atmosférická živá hudba, výrazná scénografia a hravá režijná interpretácia Jána Luterána s presahom na domáce reálie budujú inscenáciu s vysokou mierou diváckej atraktivity.

Manipulácia je ľahká, najmä ak grázel umne pokrýva nepravdy briskným humorom a správaním vzbudzujúcim sympatie. Návštevníci festivalu môžu vstúpiť do podsvetia špinavej hry s informáciami prostredníctvom monodrámy [Moral Insanity](#) Prešovského národného divadla. Autor textu a herec Peter Brajerčík, inšpirovaný Umberto Ecom, ostrým spôsobom poukazuje na súčasnú spoločenskú náchylnosť uveriť hoaxom, fake news a konšpiráciám. Inscenácia je ukážkou tvorby kurátorky slovenskej časti hlavného programu Divadelnej Nitry 2019, režisérky Júlie Rázusovej.

Sloboda stratená v pohybe

Bez adresy nemá človek nárok na slobodu. Na súčasnú atmosféru v susednom Maďarsku odkazuje angažovaná inscenácia [Bez adresy – hra na tuláka](#) súboru STEREO AKT, ktorý sa na Divadelnej Nitre predstaví po prvý raz. Divákov vtiahne, a to doslova, do bezvýchodiskovej situácie dnešných bezdomovcov. Performatívna interaktívna hra o tom, ako prežiť na ulici, vystaví publikum voľbe medzi altruizmom a vlastným pohodlím. Pomohli by ste, ale je jednoduchšie odvrátiť zrak? Zaujímavosťou je, že aktérmi hry bude popri hercoch aj reálny bezdomovec a terénny pracovník. Súbor i režisér Martin Boross sa predstavia na Divadelnej Nitre po prvý raz.

V zdravom tele sídli nielen zdravý duch, ale aj nezdravý nacionalizmus. Komédia [Druhý pokus o telovýchovu](#) nemeckého nezávislého súboru Hauptaktion, ktorý tiež ešte na Divadelnej Nitre neúčinkoval, skúma telocvičné hnutie „Turnen“ a jeho spojenie s rôznymi historickými obdobiami Nemecka počas jeho 200-ročnej existencie. Osemčlenný kolektív predvádza na scéne groteskný katalóg, v ktorom cvičiace telá artikulujú ideály svojej doby.

Umenie bez hraníc – sloboda tvorby

Na Divadelnej Nitre dostanú priestor aj netradičné projekty, ktoré na prekračovaní hraníc – žánrových, mentálnych i fyzických – stavajú svoju originalitu. Netradičný divadelný zážitok v tomto smere sľubuje inscenácia [eu.genus](#) súboru Med a prach, ktorá publikum preniesie do výtvarného ateliéru. Tam, priamo na otvorenej skúške,

mu dá slobodu pohybovať sa medzi predstavami režiséra Andreja Kalinku a jeho spolupracovníkov.

Klauniáda pre dospelých? Nadšenie zo stavania obrazových zámkov a z ich následného búrania. Radosť objavovať predmety každodennej spotreby a vymýšľať pre ne nový zmysel. Ľahké a pútavé predstavenie českého experimentálneho súboru Wariot Ideal s názvom **Hlbiny** je oslavou imaginácie. „*Mím, hudobník a výtvarník v ňom pôsobia ako klasickí Roháčovi traja chrobáci prenesení do surrealistického sveta Švankmajera, do ktorého pozývajú aj divákov,*“ približuje kurátor zahraničného programu Ján Šimko.

Divadlo o strate komunikácie medzi najbližšími

Spoločensky rezonujúce témy vyváži program inscenáciami, ktoré sa hlbšie ponoria do medziľudských vzťahov.

Keď dvaja moderní ľudia ako z príručiek na šťastný život zatúžia po ďalšej hračke, zadovážia si psa. Aj keď sa o neho nevedia postarať. Súčasná poľská komédia **Svätá Špageta** súboru Komuna Varšava v réžii Agnieszky Smoczyńskiej originálnym spôsobom prináša pohľad na vyprázdnený partnerský život z netradičného uhla – očami psa s nekonvenčným menom: Špageta.

Divadelná Nitra po dlhšom čase uvedie dielo, ktoré si môžu pozrieť ako dospelí, tak aj deti. Oceňovaná inscenácia Bratislavského bábkového divadla **Príbehy stien** je výtvarným zážitkom pre vekovú kategóriu od 9 do 99 rokov. Režisérka Katarína Aulitsová v tandeme s výtvarníčkou Markétou Plachou vytvorili nápaditú mozaiku osobných aj spoločenských stien, múrov a hraníc, na ktoré v živote narážame.

Po predstaveniach hlavného programu sa uskutočnia diskusie tvorcov s divákmi, doobedia budú patriť rozhovorom tvorcov s kritikmi a účastníkmi festivalu.

Hlavný program – Divadelná Nitra 2019

Sviatok slobody v divadle, aj v uliciach mesta

Súčasťou Divadelnej Nitry bude popri inscenáciách hlavného programu aj bohatý sprievodný program s takmer 60 akciami, v ktorom sa odrazí téma festivalu Podoby slobody. Návštevníci budú môcť **diskutovať so zaujímavými hosťami** na tému (ne)slobody pri záchrane planéty Zem alebo náboženskej slobody **vo Verejnej obývačke** či **.pod lampou** na tému slobody vyjadrovania a médií. Všetky podoby slobody si zopakujeme počas verejnej debaty v **Café Európa** v priestoroch Starého divadla Karola Spišáka v Nitre alebo nám ich prinesú partnerské organizácie na námestie v podobe prezentácie svojej činnosti. Okoloidúci budú môcť svoju predstavu slobody napísať či nakresliť na **Stenu slobody**.

Pri príležitosti 30. výročia pádu železnej opony otvorí Nitrianska galéria **medzinárodnú výstavu Podoby slobody**, na ktorej bude vystavovať svoje diela 25 umelcov z 13 krajín (12. 9. – 24. 11. 2019). Na organizácii výstavy, ktorú kurátorsky pripravuje kritik výtvarného umenia Omar Mirza, spolupracuje aj Asociácia Divadelná Nitra – niektoré objekty, inštalácie či diela performatívneho charakteru budú prezentované aj počas konania festivalu vo verejnom priestore na Svätoplukovom námestí (napokon, podobne ako v roku 2016 v prípade výstavy Newrope, aj tento rok sa galéria inšpirovala témou festivalu).

Zaujímavý bude aj **Detský letecký deň** spojený s interaktívnou hrou s lietadielkami slobody, **Nitrianska biela noc** s Balónovým sprievodom, špeciálna programová sekcia **Festival deťom**, bohatý program **divadelných predstavení** na námestí i v sekcii **Mladé divadlo, filmových premietaní, koncertov, workshopov a tvorivých dielní**, ako aj akcií zameraných na **udržateľný životný štýl**.

Počas festivalu uskutočnia niektoré svoje aktivity aj iné celoročné projekty Asociácie Divadelná Nitra – neformálne vzdelávanie mladých ľudí **Ako na divadlo**, integračné umelecké aktivity pre deti projektu **Darujem ti tulipán**, vrátane objektu **empathy Black Box**, projekt znovuobjavovania umeleckých a architektonických diel vo verejnom priestore Nitry **Aj toto je umenie**, medzinárodný seminár umeleckej reflexie pre mladých kritikov **V4@Theatre Critics Residency**, medzinárodný projekt na aktivizáciu divákov **Be SpectACTive!** a projekt **Agora Nitra**.

Vzdelávací a pracovný program festivalu ponúka účastníkom takmer 50 akcií.

[Sprievodný program – Divadelná Nitra 2019](#)

28. ročník Divadelnej Nitry sa bude konať v priestoroch Divadla Andreja Bagara v Nitre, Starého divadla Karola Spišáka v Nitre, Synagógy, Nitrianskej galérie, Krajského osvetového strediska, Krajskej knižnice Karola Kmeťka, ale aj v Kultúrnom dome Párovské Háje a v ďalších kultúrnych inštitúciách, vo Festivalovom stane či inde na Svätoplukovom námestí.

Všetky informácie o prichádzajúcom 28. ročníku Medzinárodného festivalu Divadelná Nitra, ktorý sa bude konať od 27. 9. do 2. 10. 2019 v Nitre, budú dostupné na vynovenom webe www.nitrafest.sk. Spolu s novou stránkou spúšťa Divadelná Nitra aj online predpredaj vstupeniek, ktorý bude oficiálne otvorený od 1. 8. 2019 v sieti:

Hlavný organizátor Medzinárodného festivalu Divadelná Nitra:

Asociácia Divadelná Nitra

Hlavní spoluorganizátori:

Divadlo Andreja Bagara v Nitre, Staré divadlo Karola Spišáka v Nitre, Nitriansky samosprávny kraj, Mesto Nitra

Spoluorganizátori:

Anténa – sieť pre nezávislú kultúru, Amnesty International, Critical Mass Nitra, Divadelný ústav Bratislava, Esorg, Febiofest, Hidepark Nitra, Inštitút dokumentárneho filmu, Praha, Kinoklub Tatra Nitra, Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre, Krajské osvetové stredisko v Nitre, Motolino, Nitrianska galéria, ZŠ kniežaťa Pribinu, ZŠI pre slabozrakých a nevidiacich Bratislava, OZ Pokoj a dobro, Ponitrianske múzeum, Post Bellum SK, Mareena, Nadácia Milana Šimečku, Nadace partnerství – Stromy slobody, Rozbicyklujme Nitru, Stokráska, Tanec Praha, ZUŠ J. Rosinského v Nitre.

Všetky aktuálne informácie nájdete na www.nitrafest.sk a <https://www.facebook.com/divadelna.nitra/>

Projekty Asociácie Divadelná Nitra podporili

u. fond
na podporu
umenia

Projekty Asociácie Divadelná Nitra z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia, hlavný partner projektov

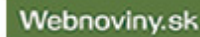
Hlavní mediální partneri

Mediální partneri

Partneri

